

Læge-alant

Inula helenium L.

Synonymer: ...

Asteraceae - Kurvblomstfamilien

Del anvendt:

flos (blomst)

herba (urt/alle overjordiske dele)

radix (rod)

Lægemiddelplante i DK i år: 1300; 1546; 1672; 1772; 1805; 1840; 1850; 1868; 1978; 1981

Forekommer i Danmark: Ja

Oprindelig i Europa og vestligt Asien. Introduceret i Nordamerika.

Historiske navne: st. elena rod, enula, hellenium, hellenii, anarod; anfrisrod; holds-; holz-urt; hals-urt

St. Elena rod er... antimikrobiel og en potentiel kræftmedicin

Læge-alant er en op til 2 m høj, flerårig urt, med store ægformede, stængelomfattende blade, som er rynkede og på undersiden gråfildede. De 5-9 cm brede, stærkt gule "kurvblomster" har lange (3-4 cm) randkroner. Den er tidligere blevet dyrket som have- og lægeplante, og ses mest forvildet omkring gamle bebyggelser. De øvre dele har ingen eller svag duft, men den kraftige rod lugter stærkt af kamfer, ved tørring af violer, og smager først sødligt og brændende bittert, senere behageligt krydret.

Lægemiddelhistorie: Schumacher (1825/26) skriver: "Denne Rod hörer iblandt de pirrende-, Safterne fordelende-, styrkende-, Bryst-, ormdrivende- og det Maanedlige befordrende Midler. Den er i ældre Tider brugt mere end som nu, nemlig: imod svækket Fordøyelse; Hoste; Asthma af Sliim-Ansamling i Lungerne; Forstoppelse i Indvoldene; imod den slimige Gylde-Aare [hæmorider], o. f. [...] Udvortes bliver den som Pulver anvendt imod Fnat; Decoctet til at bade og vaske de fnattede Steder." Møller (1823) skriver: "Roden anvendes i Medicinen i Infusion og i Pulverform [...], som et opløsnede, mavestyrkende, Fordøjelsen befordrende Middel, og blandet med Fit, som et udvortes Middel imod Skab eller Fnat". Tychsen (1804) skriver den et bruges om mavestyrkende og brystlindrende middel, og mod skab. Paulli (1648) betegner roden som "varm og tør", og som et godt mave- og brystmiddel, og skriver der findes et kendt ordsprog: "Sanct Elena Rod er for Brystet god". Den blev bl.a. anvendt i sirup mod trangbrystighed og åndedrætsbesvær. Og i omslag på skab og fnat, og til sår efter giftige dyr og gale hunde. Roden blev desuden anvendt i midler mod indvoldsorm og pest. I folkemedicin er roden blevet brugt forebyggende mod pest, udtrukket i vin eller øl. Smid (1546) skriver at roden bruges til åndedrætsbesvær, blodspytning, hoste og som plaster ved dyrebid. Harpestrengskrifterne (1300-tallet) beskriver lægealant som "våd og varm", og at den er urindrivende, abortfremkaldende, afførende, anvendelig mod "lårsmarter" og nyresmerter, hostestillende, klarer øjne og stemme, mindsker sexdrive, samt som et beroligende middel.

Kemi & farmakologi: Inula helenium indeholder forskellige typer sesquiterpenlaktoner (hovedsageligt alantolakton og isoalantolakton), som hæmmer vækst af svampe og orme, samt hæmmer celledeling. Den sidstnævnte effekt kan være mulig fremtidsbehandling mod kræft (Yan Y.Y. et al., 2019; Semakov A. V. et al., 2018; Ahmad B. et al., 2020). Sesquiterpenlaktoner kan derudover potentielt anvendes til behandling af leddegigt, da disse laktoner viser sig at virke antiinflammatorisk (Gao S. et al., 2017). Sesquiterpenlaktoner og thymolderivater forstærker hinandens antimikrobielle effekt mod adskillige typer bakterier (gram-positive og gram-negative) og svampe (Diguta C. F. et al., 2014; Nho S.O. et al., 2008).

Fig. 1. *Inula helenium* - Radix - FS 1299.

Fig. 2. *Inula helenium* - Radix - FS 1299a.